

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 4: Ad Calliopen

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A *domum* (dicere) *Conamur* *tenuis grandia*: sequitur deinceps ibid. quod cum hoc loco congruit, *dum pud. Imbell. que lyra m. p. v. Laudes egregij Caesaris, & tuas Culpa deterere ingent.*

AD CALLIOPEN.

Ode 4.

Se à multis periculis, Musarum ope ereptum fuisse. Male cessisse omnibus, qui aduersum deos aliquid moliri voluerint.

DESCENDE calo, & dic, age, tibia
Regina, longum, Calliope, melos,

Seu voce nunc mauius acuta,

Seu fidibus, citharæve Phœbi.

Auditis? an me ludit amabilis

Infania? audire, & videor pios

Errare per lucos, amœnæ

B Quos & aquæ subeunt, & auræ.

Me fabulosæ Vulture in Appulo,

Altricis extra limen Apullia,

Ludo, fatigatumque somno,

Fronde noua puerum palumbes

Texere: mirum quod foret omnibus,

Quicumque celsæ nidum Acherontia,

Saltusque Bantinos, & aruum

Pingue tenent humilis Ferenti,

Vt tuto ab atris corpore viperis

Dormirem, & vrsis: ut premerer sacra

Lauròque, collatæque myrto,

Non sine Diis amimosus infans.

C Vester, Camœna, vester in arduos

Tollor Sabinos: seu mihi frigidum

Præneste, seu Tibur supinum,

Seu liquida placuere Baia.

Vestris amicis fontibus, & choris,

Non me Philippis versa acies retro,

Deuota non exstinxit arbor,

Nec Sicula Palinurus vnda.

Vt cumque mecum vos eritis: libens

Insanientem nauita Bosporum

Tentabo, & arenteis arenas

Littoris Assyrij viator.

Visam Britannos hospitibus feros,

Et letum equino sanguine Concanum.

Visam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inuiolatus amnem.

Vos Cæsarem altum, militia simul

Fessas cohorteis abdidit oppidis:

Finire quærentem labores

Pierio recreatis antrò.

Vos lenè consilium & datis, & dato

Gaudetis alma, scimus, ut impios

Titanas, immanemque turmam

Fulmine sustulerit caduco

Qui terram inertem, qui mare temperat

Ventosum, & vrbeis, regnæque tristia:

Diuosque, mortalesque turbas

Imperio regit vnus æquo.

Magnum illa terrorem intulerat Ioui

Fidens, iuuentus horrida, brachiis:

Fratresque tendentes opaco

Pelion imposuisse Olympo.

Sed quid Typhoëus, & validus Mimas

Aut quid minaci Porphyrion statu.

Quid Rhæcus, euulsisq; truncis

Enceladus iaculator audax,

Contra sonantem Palladis Ægida

Possent ruentes? hinc audus stetit

Vulcanus: hinc matrona Iuno, &

Numquam humeris positurus arcum,

Qui rore puro Castalia lauit

Crineis solutos: qui Lycia tenet

Dumeta, natalemque siluam,

Delius, & Patareus Apollo.

Vis consill expers mole ruit sua:

Vim temperatam Dij quoq; prouehunt

In maius: iidem odere vireis

Omne nefas animo mouenteis.

Testis mearum centimanus Gyas

Sententiarum notus, & integræ

Tentator Orion Dianæ

Virginea domitus sagitta.

Iniecta monstris terra dolet suis:

Mæretque partus fulmine luridum

Missos ad Orcum: nec perêdit

Impositam celer ignis Ætnam:

Incontinentis nec Tityi iecur

o ij Relin-

A Relinquit ales, nequitia additus
Custos amatorem trecenta
Pirithoum cohibent catena.

DESCENDE CÆLO, ET] habent enim etiam Musæ suam in cælo sedem, ut Iouis filiæ. Itaq; dicuntur ab Homero & aliis poetis etiam ὀλυμπιάδες, non solum Pierides, aut Heliconiades, aut Lebethrides, &c. Et lib. α. in. Apollini cithara canenti, voce respondent. Μουσαωντ', αὐ αἰεὶ δὲν ἀμειβομένης ὀπὶ καλῆ. Rectè igitur Ennius. *Muse quæ pedibus magnum pulsatis Olympum.* Videtur autem Alcmanem exprimeret, aut certè adumbrare voluisse: cuius extant hi versus apud Hephæstionem, Μῶσ', ἀγὲ Καλλιόπα, θυγάτηρ Διὸς, Ἀρχ' ἐρατῶν ἐπέων. ὅππ' ὁ ἡμερον ἴμενον καὶ χαρίεντα ἴζηι χερσίν: id est, O musa, Calliopa, Iouis filia, age, incipe versus amabileis. Optabilem autem hymno, & lepidum chorum adijce.

AVDITIS?] è sodalibus suis quarrit audiante Calliopen canentem, quam paullo antè è cælo deuocarat, quasi ipse, ut pote poeta, eius cantum exaudiat: an insaniat, & erret. Errant autem, atq; adeò desipiunt qui putant Horatium etiam hic verba facere cum Calliope, & ex ea quarere num vocem suam audiat: uti autem verbo numeri multitudinis, quia Calliope sit musarum reginã: ut Virg. *Vos ò Calliope, &c.* Cur igitur Horatius non dixit *Descendite?* Præterea ineptissima futura sententia est, si hæc verba ad Calliopen, & musas referantur.

AN ME LVBIT AMAB. INSAN.] an me fallit, ac decipit infania optabilis, nempe poetica? de qua sic Plato in Phædro, τρεῖς δὲ ἡ ἀπὸ μωσῶν κατὰ χλίτη, καὶ μανία λαβῶσα ἀπὸ τῆς καὶ ἀβασίον ψυχῆς ἐξέρπεται, καὶ ἐκβαλλομένη κατὰ τὴν ὁδὸν, καὶ πρὸς ἄλλω ποίησιν, μυρία τῶν παλαιῶν ἔργα κοσμοῦσα, τὸς ἐπιγινόμενους παιδεύει. ὅς δ' αὖ ἀνευ μανίας μωσῶν ὅππ' ποιητικὰς εὐφρας ἀφίκεται πρὸς θεοὺς, ὡς ἀρα ἐκ τῆς ἰκανῆς ποιητικῆς ἐσόμενος, ἀπὸ τῆς ἀντίθετης καὶ ποίησιν ὑπὸ τῆς τῶν μαυνομένων ἢ τῶ στωφρονοῦντος ἠφάνισθη. id est, Tertia autè metis concitatio & infania, quæ à musis proficiscitur, nascita animum tenerum, & recentem, nondumque villo quasi fucotinctum, eumque excitans, & Bacchico quodam furore afficiens, cantibus & hymnis, & cetera poeti innumerabilia antiquorum facta exornans, posteros instituit. Qui verò sine Musarum furore ad poeticas foreis adierit, sibi persuadens, se arte bonum & probabilem poetam euasurum, & is ipse, & eius sapientis & sani scripta imperfecta ab operibus furentium obscurantur. Sed plura hac de re alibi. vel simpliciter insaniam accipe, id est, μανίαν, qualis erat illius, qui se putabat *miros audire tragædos: In vacuo latius sessor, plausorq; theatro.* epist. 2. lib. 2.

ET PIOS ERR. P. L.] pios, id est, in quibus dii versantur: vel qui à diis incoluntur: vel quos violare impium & nefas est.

AMOENÆ QVOS ET AQ. SVB.] in quibus & auræ gratæ spirant: & aquæ iucundæ è fontibus manant. *amœna*, id est, quasi ad se amandum seu ad se amandas allicientes. Festus.

ME FABVLOSÆ, &c.] hæc sicut ita coniungenda, & hoc ordine collocanda, mea quidem sententia. fabulosæ palumbes me puerum fronde noua texere: non ut alij, extra lumen Apuliæ, atricis fabulosæ. Iam cur palumbes fabulosas dicat, si quis ex me quarat, responderem, eadem ratione dici fabulosas palumbes, qua ratione *fabulosus Hydaspes* appellatur, & *fabula manes*. nempe quia de iis multa fabulantur poetæ. Veneri autem sacræ, & dicatæ sunt columbæ. Virg. *Æn. 6. Vix ea fatus erat, gemina cum forte columba Ipsa sub ora viri calo venere volantes: Et viridi sedere solo: tum maximus heros Maternas agnoscit auis, laiusque precatur, Este duces, &c.* Tum Veneris currum trahere dicuntur, ut & passeret, propter incredibilem in eis innatam libidinem, ac salacitatem. Phœrecreates ἐν πετάλι. Ἀλλ' ὁ ἀειτέριον ὁμοίον Καλλιόπῃ, πέτυ κόμισον δὲ μ' ἐς κούρα, καὶ κόπεον. id est, At ò columbula Callistheni similis, vola: deferto me in Cythera & Cyprium. Quamobrem verò se dicat lauro, & myrto à palumbis esse reatum, ne obscura quidem causa est. Primum enim laurus, quæ Apol. est, significabat, eum poetã futurũ: deinde myrtus, quæ Veneris, res amatorias, & (ut ait ipse) prælia virginum, & iuuenam curas cantaturum.

ALTRICIS] id est, nutricis. codex quidem Raïnutiij. Card. habet, *nutricis*: cum quo & alij duo congruunt. ego nihil muto. M. Tull. in Timæo. *Iam verò terram altricem nostram, que traiecto axe sustinetur, diei, noctisque effectricem, &c.*

VOLTRE IN APPULO.] monte Apuliæ, falluntur qui hic legi volunt, *littore in Appulo*, libris omnibus reclamantibus, nulla ratione suffragante.

LVDO; FATIG. QVE SOMNO.] ludo fatigatum, somno oppressum. Saty. 2. lib. 2. *equoûe Lassus ab indomito: velsi Romana fatigat Militia, assuetum gracari.*

FRONDE NOVA] id est, recenti, & viridi. aliter dixit Virg. lib. 2. Georg. *Miraturque nouas frondeis, & non sua poma.*

QVICVNQVE CELSÆ NID. ACHERONT.] nidum Acherontis idè dixit, quia Acherontia sita erat in monte. erat autem oppid. in Lucania. sic M. Tull. Ithacam, *nidulum* appellat lib. 1. de orat. his verbis. *tanta vis patria est, ut Ithacam illam in asperrimis saxulis, tanquam nidulum, affixam, sapientissimus vir immortalitati anteponeret.* epist. ad Fulcum Arist. lib. 1. per nidum, domum propriam significat. *Tu nidam seruas: ego laudo ruris amœni rinos, &c.* sic Hesi. ἐργ. καὶ ἦμ. Οὐκ αἰεὶ θέρος ἐοσεῖται· ποιεῖτε καλλιὰς, ductum ab auibus.

SALTVS QVE BANTINOS] sic esse legendum, & veteres codices peruincunt, & Plinius confirmat lib. 3. cap. xi.

HVMILIS FERENTI] in valle positi. vnde dicti Ferentani, seu Frentani potius. Plinius eod. lib. eod. cap.

VT] mirum ut: mirum quo pacto. SACRA.] Apollini sacra, Od. 30. huius lib. *Delphica lauro.* & Od. 3. lib. 4. *Delius Ornatum folijs ducem.* sunt autem hæc frondes, laurus, oliua, myrtus, felices: & ita solent appellari.

COLLA.

A COLLATA] congesta, comportata. epistol. de arte poetica, *Vndique collatis membris.*

NON SINE DIIS] non sine diuino numine, *οὐκ ἄνευ θεῶν ἐκ ἀδελφῶν.* quo vitur Theocr. Europa. *Οὐκ ἄνευ γὰρ ταῦτα δὲ ἔργα ἕξει κέλευθα.* id est, non sine deo has transeo humidas vias. Sallust. *ut tanta repente mutatio non sine Deo videretur.*

ANIMOSVS INFANS] qui non terreretur neque ab vrsis, neque à viperis.

VESTER, CAMOENÆ] siue me contulero in Sabinos, siue Præneste, siue Tibur, siue Baias, vester sum: vbicumque fuero, vester sum.

TOLLOR] conscendo, seu vehor potius.

TIBVR SVPINVM] alibi vdim appellat, vt Od. 29. huius lib. *Ne semper vdim Tibur, & Æsule Decline contempleris aruum:* & in epist. ad Mæcen. 2. lib. 1. *vacuum. Sed vacuum Tibur placet, aut imbelles Tarentum.*

SEV LIQVIDÆ] epist. 1. lib. 1. *Nullus in orbe locus Baiis prælucet amænis.* liquidas autem appellat propter aquas calidas.

NON ME PHILIPP. VERSA ACIES] non fusus & versus in fugam Bruti, & Cassij exercitus: quo in prælio Cassius sua se manu interfecit: deinde & Brutus paucis post diebus. vide Od. 14. lib. 1. & 7. lib. 2. *Tecum Philippos, & celerem fugam Sensi relicta non bene parmula.* & epist. ad Iul. Flor. lib. 2. *Vnde simul primum me dimisere Philippi Decisis humilem pennis, &c.* Erat autem in eo bello Horat. tribunus militum. Saty. 6. lib. 1. *Quod mihi pareret legio Romana tribuno.* Philippi vrbs in Thracia, seu Thessalia. His autem verbis *versa acies retro*, expressit Græcum nomen *παλιώξις*. quanquam *παλιώξις* significat propriè persecutionem & conuersionem, quæ fit ab iis, qui antea fugiebant, qualis describitur *ix. 5.*

DEVOTA NON EXSTINXIT ARB.] sacra, execrabilis, scelerata. Od. 23. huius lib. *Deuota victima.* Od. 16. epod. *deuoti sanguinis atas.* Od. 14. lib. 4. *Deuota morti pectora libera.* Catull. de nupt. Pelei. *deuota periuria.* Prop. lib. 2. eleg. 28. *Andromede monstros fuerat deuota marinis.* Tibullus lib. 1. eleg. 5. *Tunc me discedens deuotum famina dixit.* de hac arbore vide Od. 17. lib. 2. *Met truncus illapsus cerebro sustulerat, &c.* & octauam huius. *prope funeratus Arboris ictu.* & totam 13. lib. 2. *Ille & nefasto te posuit die.*

PALINVRVS] promuntorium Lucaniæ non longe à Velia, à Palinuro Ænææ gubernatore dictum, circa quod cum Horatius nauigaret, atque è Macedonia in Italiam rediret, magno in periculo versatus est. Virg. Æn. 6. *Nam tua finitimi longè latèq; per vrbeis Prodigis acti caelestib; ossa piabunt, &c.*

VTCVMQVE] quancumque. vide ann. ad Od. 35. lib. 1.

INSANIENTEM] æstuosum, impotentem. sic Virg. Mærid. *Huc ades: insani feriant sine litora fluctus.* supra Od. ult. lib. 2. *gementem* appellauit.

TENTA BO] supra Od. 2. huius lib. *negata tentat iter via.*

ARENTEIS ARENAS.] aptissimum epithetum. Lucret. lib. 2. *bibulam lauit aquor arenam* Non dissimulabo tamen, in quibusdã exemplari-

bus antiq. scriptum esse, *vrenteis*: quam scripturam non minus probo, quam receptam.

CONCANVM.] Concani Cantabriæ populi. Concana enim numerat Ptolemæus in Cantabriæ urbibus, lib. 2. in descriptione Hispaniæ Tarracensis: & quidem eam primam locat. Quod autem Horat. Concanos equino sanguine lactos ait: nihil tale neque de Concanis, neque de vniuersis Cantabris vquam legi: ne ipse quidem Strabo, qui lib. 3. multa de Cantabrorum victu, cultuq; planè barbaro, agresti, atque immani memoriæ prodidit, quicquam tale commemorauit. At de Bisaltis & Gelon. sic Virg. Georg. 3. *Bisaltæ quo more solent, ac èrque Gelonus, Cum fugit in Rhodopen, atq; in deserta Getarum: Et lac concretum cum sanguine potat equino.* & item Martialis de Sarmatis: *Veni & epoto Sarmata pastus equo:* de quibus ead. Plinius narrat lib. 18. cap. 10. *Sarmatorum quoq; gentes hac maximè pulre aluntur: & cruda etiam farina equino lacte, vel sanguine è cruris venis admisto.* Vnde existimant quidam, in his Nicolaus Montanus, iuuenis in primis doctus: qui superiores Virgilij versus ad huius Horatiani loci scripturam oppugnandam mihi proferebat: vel Concanum, sicubi terrarum reperitur (de hoc enim dubitabat ille) esse Scythiæ populum, non Cantabriæ: vel hic, legendum esse *Caucasum*. Cuius sententiam non sum secutus. Nam primum Concana, Cantabriæ urbem esse constat, si Ptolemæo credimus. cuius ciuis, dicitur Concanus. deinde non si Sarmata, vel Geloni, & similes Thraciæ populi, sanguine equino vescuntur, continuo sequitur nullas alias esse nationes, quæ simili victu vrantur. Postremò si non esset verum Concanos tali potu vsos esse, neque vlli scriptores hoc tradidissent, tamen Horatij testimonium ad fidem huius rei faciendam satis apud nos valere deberet, vt omittam quod poetis licet de gentibus longinquis, & barbaris, & immanibus multa ab historicis non testata, aut minus quæsitæ, pro suo iure confingere, & comminisci. De veritate autem huius scripturæ non est dubitandum, cum omnes libri & manu scripti, & vulgati sine vlla varietate ita habeant.

VISAM PHARETRATOS GELONOS.] Virg. Georg. 2. *Et gens illa quidem sumtis haud tarda pharetris.* Idem lib. 3. *Quaè pharetrata vicinia Persidis urget.*

ET SCYTHICVM AMNEM.] Tanaim, de quo Od. 10. huius lib. *Extremum Tanaim si biberes Lyce:* & Od. 29. *Tanaisque discors.*

INVIOLATVS.] incolumis, saluus.

ALTVM] magnum, egregium, principem.

SIMVL] simul vt, simulatque. vide annot. ad Od. 4. lib. 1. ibi, *quò simul mearis.*

FESSAS COHORTEIS ABD. OPP.] fessas militia cohorteis abdidit in oppida, propter anni tempus ad bellum gerendum, & ad castra ineptum: in hibernis collocavit. Atque hanc scripturam ita probo, vt tamen illa altera, quæ reperitur in codice Achillis statij, Donati, atque etiam Rainutij Card. mihi non displiceat: quæ est, *Fessas cohorteis reddidit oppidis.* Iam hanc receptam cod.

A item manuscripti optimæ notæ confirmant: in his duo Vatic. Faër. Vrf. Tornes. Adde complura similia loquendi genera apud bonos scriptores. non longè abiero. M. Tull. pro Arch. poet. *si qui ita se litteris abdiderunt.* & Horat. ipse epist. 1. lib. 1. *latet abditus agro.* Iam in voce *fessas* aliquid inest scrupuli. nam propter verbum, *recreatis*, quod sequitur, videtur legendum, *Fessus*: ut sit hæc sententia, vos Cæsarem altum, fessum militia, simulatque cohorteis in hibernis collocavit, Musarū studio recreatis, acreficitis.

PIERIO RECREATIS ANTRO.] reficitis & oblectatis studio litterarum, lectione, & scriptione, & arte poetica. Per antrum Pierium, musarum recessus, & poetarum secessum significat.

VOS LENE CONSILIVM.] *sili* duæ breues pro vna longa. Nam cum post spondæum & iambum, vnam syllabam longam lex carminis postularet, duas breueis in locum vnius longæ posuit. *vos lene consili.* sic infra Od. 6. *Hinc omne principium, huc refer exitum.* Significat, ex studio litterarum consilium & prudentiam manare, quæ plus valent in re militari, quàm vires immanes.

B **IMPIOS TITANAS.]** qui cum Diis pugnant, vide Hesiod. in Theog. M. Tull. de leg. 3. *nostrer verò Plato Titanum è genere statuit eos, qui, ut illi celestibus, sic hi aduersentur magistratibus.* Arrepta hinc occasione, incipit ostendere, vireis, & potentiam sine sapientiæ præsidio non admodum prodesse, immo obesse potius.

CADVCO] ita in caput Titanum, & gigantum immisso à Ioue, & contorto, ut è cælo cadere videretur, sic supra arborem illam, cuius casu pæne oppressus fuerat, lignum nominat caducum In domini caput. Od. 13. lib. 2.

INERTEM] id est, immobilem sic sup. Od. 34. lib. 1. bruta tellus. alioqui iners meritò dici non possit, quæ tot flores, herbas, fruges, atque arbores ex se pariat, ac profundat.

TEMPERAT] regit, gubernat. annot. ad Od. 8. lib. 1.

VENTOSVM] à ventis concitatum. aliter epist. 8. lib. 1. *Roma Tibur amem ventosus, Tibure Romam.* & epist. ad Mæcen. tertia lib. 1. *Non ego ventose plebis suffragia conor.* & epist. ad August. *Quem tulit ad scenam ventoso gloria curru, Exanimat lenius spectator, &c.*

C **REGNÀQVE TRISTIA] inferorum sedem.** sic Virg. Æn. 4. *alias sub tristia tartata mittit.* Idem lib. 6. *Vi tristis sine sole domos, loca turbida adires?* Itaque mortuus Achilles apud Hom. *ὀδυσσ. λ.* dicit se malle apud superos, hoc est, in terris, homini non admodum diuiti mercede conductum seruire, quàm in omneis mortuos regnum obtinere. sic Hom. *Βυλοίμω ἐπάρσρος ἐὼν θηπυέμεν ἄλλω Ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρω, ὃ μὴ βίσιος πολὺς εἶν, ἢ πᾶσι νεκρόσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν.*

MORTALE'SQVE TVRBAS] corrupti sunt hoc loco omnes vulgati cod. qui habent *turbas.* legendum est enim *turbas*, ut est scriptum in antiquis.

FIDENS IYV. HORR. BR.] sic verba coniunge, iuuentus horrida, fidens brachiis. sic lo-

quitur Hom. *ἰλιάδ. μ. ὡς ἄρα τῶ χεῖρσσι πεπιθότες, ἠδὲ βίηφι.* id est, sic hi manibus fidentes & viribus. & ita Porphy.

FRATRESQVE TEND. OP. PEL. &c.] Virg. Georg. 1. *Ter sunt conati imponere Pelio Ossam. tendentes,* id est, contententes, conantes. sic epist. 2. lib. 2. *Tendunt ex torquere poemata.*

SED QUID TYPHOEVS.] Pindarus *πυφά* nominavit, pro eo, quod est *πυφάνα*, vel pro *πυφά* à recto *πυφός.* quem olim (inquit ille) Cilicium antrum educauit: nunc autem hirsutum eius pectus Cumarum littora, & Sicilia oppressum tenent. Pindari verba sunt hæc: *Πυθ. εἰδ. α. πυφός ἐκαποντακάρανος, πῆν ποτε κιλίκιον θρέψε πολυώνυμον ἄητρον. νῦν γὰρ μὲν τὰ ἴδ' ὑπὲρ κύμας ἀλιερκέες ὄχθας, σικελίατ' αὐτὸ πέζει σέρνα λαχιάεντα.* Deodem sic Apoll. lib. secundo Argon. *Εἰδα πυφάνα φασὶ διὸς κρονίδεο κεραυῶ Βλημένον, ὃ πῶπτε οἱ εὐθαράς ἐπὶ ρέεσσι χεῖρας, Θερμόν δ' ἄπὸ κρατὸς σαῖζαι φόνον.* id est, hic Typhonem aiunt Iouis Saturnij fulmine percussum, cum eivaldas manus admouit, calidam à capite manuisse eadem. ad quem locum lege interpretem. Typhoeum igitur, seu Typhonem, Tartari, & Terræ filium in cælo regnare conatum fulmine deturbavit Iupiter. cuius manus fuisse ad res magnas, & arduas conandas expeditas, & pedes numquam defessos, & ex humeris centum draconis capita exstitisse, flammam ex oculis emicuisse, suam cuiusque capitis vocem fuisse, multaque alia portenta de eo scribit Hesiod. in Theogon. his verbis: *Ὀπλοπαῖον τέκε πύθδα πυφάνα γαῖα πλήρη Ταρτάρου ἐν φιλόπτη δία χροσὴν Ἀφροδίτῃ, Οὐ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰσθμῆ ἐργματ' ἔχουσαι, Καὶ πόδες ἀκάματοι κρατερῶ θεοῦ· ἐκ δὲ οἱ ὤμων Ἦν ἔκαπὸν κεφαλαὶ ὄφιος κρατεροῦ δράκοντος Γλωσσοῖσι διαφερῆσι λελεχμέτες.*

MIMAS] Mimantem Hesiod. in illa Centaurorū, & Lapitharum pugna, quam describit in Apfide, vnum facit è Centauris.

AVT QVĪD MIN. PORPHYR. STATV] Porphyrionem boues Herculis abigentem fagittis Apollo confixit. de quo Pind. Pyth. εἰδ. η. quem locum supra testem produximus ad Od. 14. lib. 2.

RHOECVM] gigantem, vel centaurum. Virg. Georg. 2. *Rhocūmque, Pholūmque.*

ENCELADVS] de quo Virg. Æn. 3. & 4.

ÆGIDA] clypeum Iouis, quo utitur & Pallas in prælio. Hom. *ἰλ. ε. Ἡ δὲ χιτῶν ἐνδύσα Διὸς νεφεληγερέσσο, Τεύχεσσι ἐς πόλεμον θαρήσσοτο διακρούοντα. Ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετ' αἰγίδα θυσαυόεσσαν Δεινὴν, ἣν παρὲ μὲν πάντη φόβος ἐσφάραγτο: Ἐν δ' ἔρις, ἐν δ' ἀλλήῃ, ἐν δὲ κρούεσσα ἰωκῆ:* id est, Hæc autem (Pallas) tunica induta Iouis nubium coactoris, in prælium lacrymosum armabatur. humeris autem ægida bullis aut fimbrijs ornatam circumiecit, horribilem, omni ex terrore circumdatam. in ea erat contentio, in ea vires, in ea aspera persecutio, seu horrorem incutiens clamor.

HINC] à partibus Iouis, & Palladis.

MATRONA IVNO] cur matrona? an quia Iouis vxor? an quia matrimonii præest, ex quo pronuba dicitur? Est autem matronæ nomen honestius, & honorificentius, quàm matris familiās, præter

A præter alias differentias, quæ traditæ sunt ab A. Gellio, & Nonio.

AVIDVS] vel pugnae avidus, vel refer ad ignis naturam celerem, & quodammodo avidam.

ET NVMQVAM HV. POSI.] Apollo, quem Homerus, & eius exemplo ceteri poetæ Græci ἐκατηβελῆταν, & ἐκηβόλον, id est, longè iaculantem, longèque tela mittentem, nominant. & apud Eurip. in Alcest. sic loquitur ille, συνθεῖς αἰεὶ πάντα βασάξεν ἐμῶν. subaudi, πάντα, id est, semper hos arcus gestare soleo.

RORE PVRO] aqua sincera Castalij fontis, quem fontem caballinum Latini, Hippocrenen Græci vocant: neque laboro sit'ne in monte Helicone, an in Parnasso: quamquam Parnassum & Heliconem vnum & eundem montem vult esse Seruius: à quo alij dissentiunt. Castaliam urbem Ciliciæ numerat Stephanus, à qua alij fontem eiusdem nominis dictum esse volunt: alij in Lycia esse tradiderunt. meum non est hanc controuersiam dijudicare.

LAVIT] præsentis temp. vt sup. Od. 3. lib. 2. *flauus quam Tiberis lauit.*

B **CRINEIS SOLVTOS]** passos, humeris sparsos, non collectos in nodum, aut religatos. Sic Oda 5. lib. 2. *solutis Crinibus, ambiguoque vultu.*

NATALEM QVE SILV.] in qua natus est: quæ est in Delo insula.

PATAREVS] à Patara, vrbe Lyciæ, vbi edit oracula.

VIS CONSILII EXPERS] videtur ex Pindaro hanc sententiam expressisse. ordo verborum tantum apud Horat. est immutatus. Pindarus enim priore loco sententiam ponit: deinde exempla subiicit. sic Pind. Pyth. εἰδ. η. βία δὲ καὶ μετὰ λαχόν ἑσφαλέν ἄνθρωπον, τυφῶς κίλιξ πολυκάρανος ἢ μιν ἀλυξεν. ἔδδ' ἐμὴν βασιλεύς γιγάντων. δρᾶθεν δὲ κεραυνῶ, πόξοισι τ' Ἀπόλλωνος, id est, vis etiam eum qui gloriatur se ceteris præstare, percellere solet. Typhoeus Cilix multorum capitum eam non effugit, neque rex gigantum Porphyrio. Nam alter fulmine ictus est, alterum sagittis Apollo confixit. Etiam Nestor apud Hom. ἰλιάδ. ψ. docet, omnem ferè præstantiam, atque excellentiam in ratione & consilio potius, quàm in viribus corporis esse positam, omniâque melius consilio, quàm viribus explicari. sic Nestor. Μῆτι τοι δρῦτομος μὲν ἀμείνων, πῆ βίηφι, Μῆτι δ' αὐτὲ κλυδερνήτης ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ Νῆα θοὴν ἰθύνει ἐρηχθόμενῳ ἀνέμοισι. Μῆτι δ' ἠνίοχος ἀεργίνοται ἠνίοχοιο. id est, Consilio & ratione longè præstat lignator, quàm viribus: consilio gubernator nauem regit & gubernat, ventis agitatam: Consilio auriga aurigam superat. sic & Oppianus lib. 5. αἰνεύτ. ait neque ex viribus corporis, neque ex pulchritudine tantum utilitatis proficisci, quantum ex consilio, & prudentia: vireisque corporis consilij experteis, esse inutilis, & inancis. Ως ἔτ' ἠγορέης, ἔτ' εἰδέος ἔπλετ' ὄνειαρ Τόσσον, ὅσον παραπίδων, ἀλλὰ δὲ ἀνεμφοῖος ἀφρων. Καί τε μὲν ἀβριάωντα κατέσθεσεν, ἠδ' ἐσάωσε Βαῖος ἀνὴρ εὐμηνῆς.

VIM TEMPERATAM] consilio & ratione directam.

ANIMO MOVENTEIS.] animo agitanteis,

cogitanteis. *mo mo* complosio syllabarum.

CENTIMANVS GYAS] aliàs centimanus Gyges, vt Od. 17. lib. 2. sed illa scriptura reiecta hanc sequimur. al. gigas.

INTEGRÆ] casta: intacta: virginis.

TENTATOR ORION DIANÆ] vide annot. ad Od. 28. lib. 1. tentatorem autem dixit, vt Græci πειρασὴν ἄρξαι τὸ πειρᾶν.

DOMITVS] δαμῆς, superatus & confossus.

SVIS] ex se natis. sup. Od. 12. lib. 2. *Telluris iuuenes.*

MARETQVE PARTVS] suos fetus interemtos marore prosequitur.

LVRIDVM] pallidum. sic Tib. lib. 3. eleg. 3. *Me vocet in vastos amneis, nigramque paludem Diues in ignaua luridus Orcus aqua.* Lucret. lib. 4. *Lurida præterea sunt, quacumque tuentur Arquati.* infra Od. 13. li. 4. *luridi dentes.* luridum dicitur à lura, quæ significat os culei, vel vtris, vt docet Festus. significat & virem ipsum, seu corium, vnde conficitur, à cuius calore luridum est nominatum. Lucilius. *Verum illud credo fore. in os prius accipiam ipse, Quam gladium in stomacho, lura, ac pulmonibus sisto, &c.* proferuntur lib. 4. Tuscul. quaest.

NEC PEREDIT, &c.] ne vnquam montium & terræ onere sibi imposito leuentur: & vt sit pœna impij eorum conatus sempiterna.

ÆTNA M] qua opprimuntur impij gigantes, vt fabulantur poetæ. Lucretius autem ignium Ætne causas multis versibus, iisque pulcherrimis explicat lib. 6.

INCONTIN. NEC TITYI IEC.] iecur libidinis est sedes, vt dicemus ad Oden 1. lib. 4. Tityum autem iccirco incontinentem appellat, quia Latonæ stuprum inferre conatus est. cuius pœnæ ex Homero, & Virg. & ceteris, notissimæ sunt. Hæc de eo Homerus, ὄδυσσ. λ. Καὶ πύλον εἶδον γῆης ἐρικυδέος υἱὸν Κεῖμνον ἐν δαπιδῶ· ὃδ' ἐπ' ὄνεια κείτο πέλεθρα· Γύπε δὲ μιν ἐκάπερθε παρημένο ἠπαρῆκερον, Δέρτρεον ἔσω δύνοντας· ὃδ' ἔκ ἀπαμύνετο χερσὶ Λητώ γὰρ ἠλκυσε δῖος κλυδὸν παρακοίπῃ, &c. id est, & Tityon vidi terræ glotiosissimæ filium, in campo iacentem: ille autem vsq; ad nouè terræ iugera porrigebatur: Vultures autem duo vtrinq; assidentes ei iecur tondebāt, pellem penitus subeuntes ac penetrantes: at ille manibus eum repellere nō poterat. Nam Latonam Iouis amicā venerandam rapuerat. Virg. Æneid. 6. *Nec non Æ Tityum terræ omniparentis alumnnum Cernere erat, per tota nouem cui iugera corpus Porrigitur: rostroq; immanis vultur obunco Immortale iecur tondes, &c.* ad quos versus profert hunc locum Seruius. & Tibull. lib. 1. eleg. 3. *Porrectusque nouem Tityus per iugera terræ Assiduus atro viscere pascit auis.* hanc autem fabulam de Tityo, & ceteras de Tantalo, & Sisypho, exagitat & refellit Lucret. lib. 3: his versibus, *Nec Tityum volucres ineunt Acherunte iacentem: Nec, quod sub magno scrutentur pectore, quicquam Perpetuam atatem poterunt reperire profecto, Quilibet immāi proiectu corporis extet, Qui nō sola nouem dispersis iugera membris Obtineat, sed quæ terræ totius orbem: Non tamen aeternum poterit perferre dolorē, Nec præbere cibū proprio de corpore semper. Sed Tityus nobis hic est, in amore iacentem, Quo*

A *volucres lacerant, atque exest anxius angor, Aut alia quæuis scindunt torpedine cura.* Pindarus autem Πυθ. ἰδ. δ. hoc tantum de Tityo, illum Latonæ stuprum inferre conatum esse, atque iccirco ab eate lis confixum: vt annotauimus ad Oden 14. lib. 2. Commemoratur Horatius Tityum etiam Oda 11. huius lib. *Tityusque vultu Risi inuito.*

NEQUITIÆ intemperantiam quandam, & libidinem rerum Venerearum significat hoc nomen. vtitur Od. 15. huius lib. *Tandem nequitia finge modum tue.* & Saty. 3. lib. 2. *par nobile fratrum, Nequitia & nugis, prauorum & amore gemellum.* & Saty. 2. eiuid. *nos expulsi ille: illum aut nequities, aut vasi inscitia Iuris.*

NEQ. ADDITVS CVSTOS id est, nequitia appositus custos. sicut enim loquitur M. Tull. diuinatione in L. Cæciliam: *Custodem (inquit) Tullio me apponite.* sed licet etiam dicere, maiorem vim hic esse in voce *additus*, quam vulgò putant: nempe *additum* valere idem ferè, quod inimicum, atque infestum: seu affixum, atque ita infestum: quod notatum est à Macrobio lib. 6. Saturn. cap. 4. ad illum locum Virg. Æn. 6. *nec Tencriis addita*

B *Iuno Vsqum aberit.* quo modo locutum antè fuisse Lucilium libro 14. ostendit ille ibidem. Sic Lucilius, *Simihi non prætor fiet additus, atque agitet me: Non male sic ille, vt dico, me extenderet vnus.* In quorum versuum posteriore, vt dicam ἐν τῆσδε μένδῳ, mendum inesse puto: eumque sic emendandum, *Non male sic ille, vt dico, me exenteret vnus.* & subintelligendum, seu repetendum ἐν τῶσδε νόμῳ, *si*, hoc modo, *si non, &c.* Sic & Plautus Aulul. *Quem quondam Ioni Iuno custodem addidit:* vbi vulgò legitur, *quem quondam Ioni.* Idem Capt. *Quoi me custodè addiderat herus maior.*

AMATOREM TREC. PIRITH.] Pirithous Ixionis & Dia filius. is (vt est in fabulis) Proserpinam amauit, qua vt potiretur, cum ad inferos socio & adiutore Theseo descendisset, à Cerbero discerptus est. Plutarch. in Theseo scribit, illum Aidonei Molossorum regis filiam amasse, quam pater, Proserpinæ nomine appellarat: cani autem suo Aidoneum nomen Cerbero imposuisse, cum quo filia suæ procos decertare cogebat: Regem autem, cum audisset venisse Pirithoum, non, vt filiam suam vxorem duceret, sed vt raperet, eum cani illi dilacerandum ac dilaniandum obiecit: Theseum in vincula coniecisse. Horat. & hic opinionem vulgi secutus est, & Od. 7. lib. 4. *Nec lethæa valet Theseus abrumpere caro Vincula Pirithoo.* sic & Virg. lib. 6. Æn. *Hi dominam Ditis thalamo deducere adorti, &c.*

AUGVSTI LAVDES.

Ode 5.

Reguli constantia, & ad Pænos reditus.

C *Ælo tonantem credidimus Iouem
Regnare. præsens diuus habebitur*

D *Augustus, adiectis Britannis
Imperio, graubusque Persis.
Milesne Crassi coniuge barbara
Turpis maritus vixit? & hostium
(Pro curia, inuersiq; mores)
Consenuit focerorum in armis,
Sub rege Medo, Marsus, & Appulus,
Anciliorum, & nominis, & toga
Oblitus, æternaq; Vesta,
Incolumi Ioue, & vrbe Roma?
Hoc cauerat mens prouida Reguli,
Dissentientis condicionibus
Fædis, & exemplo trahenti
Perniciem veniens in æuum,
Si non periret immiserabilis
Captiua pubes: Signa ego punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus sine cæde, dixit,
Derepta vidi. vidi ego ciuium
Retorta tergo brachia libero,
Portasque non clausas & arua
Marte coli populata nostro.
Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit, flagitio additis
Damnum: neque amissos colores
Lana refert medicata fuco:
Nec vera virtus, cum semel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata densis
Cerua plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus:
Et Marte Pænos proteret altero,
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners: timuitque mortem.
Hic, vnde vitam sumeret, inscius,
Pacem duello miscuit. O pudor,
O magna Karthago probrosis
Altior Italia ruinis.
Fertur pudica coniugis osculum,
Paruosque natos, vt capitis minor,
A se remouisse, & virilem
Toruus humi posuisse vultum,
Donec labentis consilio patres*

Firma-